

SPECIMEN MATHEMATICUM

ÆQUATIONUM ALGEBRAÏCARUM
CUJUSCUNQUE GRADUS RADICES RATIO-
NALES INVENIENDI METHODUM
SISTENS

QUOD

CONS. AMPL. FAC. PHIL. REG. ACAD. ABOËNS.

Publico examini subjiciunt

AXEL. JOSIAS FLODBERG

Philosophiæ Magister nec non Stipend. Brem.

ET

RESPONDENS

ERICUS BJÖRKHOLM

Nericia Svecus.

In Audit. Mathematico die XIV Junii MDCCLVI.

h. a. m. f.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS.

3.

PROOEMIUM.

Junctæ sunt omnes in scientiarum Mathematicarum Circulo disciplinæ nexu tam arcto, ut quæ supra quamvis ipsius partem effulgeat lux, in omnes alias se spargat, splendorem augens. Neque aliunde arcescenda est causa, cur statum quem jam tenet, occupare valuerit hæc scientia, & cur tantum jam attigerit perfectionis fastigium, ut quod efficere valuerit, ipsa miretur ratio humana. Absolutæ adeo videntur quædam hujus scientiæ partes, ut progressus ulterioris non nisi spem restare crederes. Quod præcipue de illa valet doctrina, cui Arithmetices universalis sive Algebrae tribuere nomen. In ea imprimis ejus parte, quæ in solvendis æquationibus radicibusve eruendis versatur, ob usum in tota Matthesi latissime patentem, cum tali sollertia, talique successu elaboratum est, ut in illa amplius quid vix possit desiderari. Cum vero materiæ tanti sane momenti illustrandæ, quod vel leviter prodesset, omni orbandum non fore pretio existimarem: visum est nobis Spe-

eimen Academicum edituris, si methodo, radices æquationum algebraicarum rationales, ope serierum Arithmeticarum investigandi, quam publicæ nunc subijcimus disquisitioni, aliquam aliis huicce rei magis paribus, ulterius procedendi dederimus ansam, nos non omnem perdidisse operam. — Quare hoc consilium qualitercunque exsecuti, illius' a L. B. mitiorem, quo par est officio, expetimus censuram. —

§. I.

Ad radicem æquationis cujusvis hoc modo investigandam, necesse est ut æquatio data in aliam transformetur, cujus singuli termini Summam seriei Arithmeticæ offerant. Quod, quomodo fiat, per æquationem generalem ordinis indeterminati *n* ostendere conabimur, quæ, licet ob nimiam sui ipsius prolixitatem perfecte resolvi nequeat, ad explicandam tamen methodum nostram maxime est idonea. Hujusmodi æquatione itaque primum considerata, methodi generaliter expositæ ad æquationes determinati ordinis applicationem instituere, animus nobis svadet.

§. II.

Sit æquatio cujuscunque ordinis generalis (*A*):
 $A_0x + A_1x^2 + A_2x^3 + A_3x^4 + \dots + A_nx^n = A,$
 in qua *x* radicem ignotam, *n* numerum terminorum, atque *A*, *A*₁, *A*₂, &c. --- coefficientes notos designant.
 Sub-

Substitnatur

$$\begin{aligned}
 A_1 &= \frac{a_1}{1} + \frac{1 \cdot a_2}{1 \cdot 2} + \frac{1 \cdot 2 \cdot a_3}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot a_4}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} + \frac{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot a_5}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5} + \dots \\
 A_2 &= \frac{a_2}{1 \cdot 2} + \frac{(2+1)a_3}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{(3 \cdot 3 + 2)a_4}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} + \frac{(4 \cdot 11 + 6)a_5}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5} + \dots \\
 A_3 &= \frac{a_3}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{(3 \cdot 1 + 3)a_4}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} + \frac{(4 \cdot 6 + 11)a_5}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5} + \dots \\
 &\quad \&c. \qquad \quad \&c. \qquad \quad \&c.
 \end{aligned}$$

Has series quousque volueris, continuandi nulla erit difficultas, cum seriei antecedentis ope, series proxime sequens, facile determinari poterit. Sit enim C semper coëfficiens numericus numeratoris termini antecedentis in serie de qua agitur; A_r coëfficiens termini ordinis r in æquatione (A); A_{r+1} coëfficiens termini proxime sequentis; a_r quantitatum a_1, a_2, \dots ordine r us; a_{r+1} hanc proxime sequens; $\alpha, \beta, \gamma, \dots, \nu, \&c.$ coëfficientes quicunque determinati —

Si fiat

$$\begin{aligned}
 A_r &= \frac{a_r}{1 \dots r} + \frac{\alpha a_{r+1}}{1 \dots r+1} + \frac{\beta a_{r+2}}{1 \dots r+2} + \frac{\gamma a_{r+3}}{1 \dots r+3} + \dots \\
 \frac{\gamma a_{r+m}}{1 \dots r+m} &\text{ --- fiet series proxime sequens } A_{r+1} = \\
 &\frac{a_{r+1}}{1 \dots r+1} + \frac{(\overline{r+1} \cdot C + \alpha) a_{r+2}}{1 \dots r+2} + \frac{(\overline{r+2} \cdot C + \beta) a_{r+3}}{1 \dots r+3} + \dots
 \end{aligned}$$

A 2 (r+3)

$$\frac{(\overline{r+3} C + \gamma) a_{r+4}}{1 \dots r+4} + \dots + \frac{(\overline{r+m} C + \gamma) a_{r+m+1}}{1 \dots r+m+1} + \dots$$

His in æquatione (A) valoribus substitutis, sub hac forma apparebit:

$$\left. \begin{aligned} a_1 x + \frac{1 \cdot a_2 x}{1 \cdot 2} + \frac{1 \cdot 2 \cdot a_3 x}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot a_4 x}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} + \dots \\ + \frac{a_2 x^2}{1 \cdot 2} + \frac{3 a_3 x^3}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{11 a_4 x^4}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} + \dots \\ + \frac{a_3 x^3}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{6 a_4 x^4}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} + \dots \end{aligned} \right\} = A$$

&c. &c.

Si autem Termini omnes, qui per communes coefficientes a_1, a_2, a_3, \dots multiplicantur, in unum colligantur, æquatio allata mutabitur in hanc:

$$a_1 x + \frac{a_2 (x^2 + x)}{1 \cdot 2} + \frac{a_3 (x^3 + 3x^2 + 2x)}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \dots = A;$$

Quæ autem, terminis singulis rite dispositis, redigitur ad sequentem (B)

$$\begin{aligned} a_1 x + \frac{a_2 x \overline{x+1}}{1 \cdot 2} + \frac{a_3 x \overline{x+1} \overline{x+2}}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{a_4 x \overline{x+1} \overline{x+2} \overline{x+3}}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} + \dots \\ + \frac{a_r x \overline{x+1} \dots \overline{x+r-1}}{1 \dots r} = A. \end{aligned}$$

§. III.

Hanc æquationem vel paululum confideraturo facile patebit, primum terminum $a_1 x$ designare summam progressionis Arithmeticæ, in qua terminus primus vocatur a , numerus terminorum x & differentia est $= 0$, five $a_1 x = a_1 + a_1 + a_1 + a_1 + \dots$

Intelligitur etiam, terminum secundum $a_2 \frac{x(x+1)}{1 \cdot 2}$ esse æqualem summæ numerorum naturalium, ductæ in a_2 , five $a_2 \frac{x(x+1)}{1 \cdot 2} = a_2 + 2a_2 + 3a_2 + 4a_2 + \dots$ posito semper numero terminorum $= x$;

Tertius terminus $a_3 \frac{x(x+1)(x+2)}{1 \cdot 2 \cdot 3}$ est summa seriei $a_3 + 3a_3 + 6a_3 + 10a_3 + \dots$ five summa numerorum triangularium per a_3 multiplicata; & sic porro.

§. IV.

Transformatione hac, eo, quo jam ostendimus, modo peracta, radix æquationis propositæ non difficulter apparebit. Quoniam enim æquatio (A) æquatur æquationi (B) $= A$, erit etiam

$$a_1 +$$

$$\begin{array}{r}
 a_1 + a_1 + a_1 + a_1 + a_1 + \dots \\
 a_2 + 2a_2 + 3a_2 + 4a_2 + 5a_2 + \dots \\
 a_3 + 3a_3 + 6a_3 + 10a_3 + 15a_3 + \dots \\
 a_4 + 4a_4 + 10a_4 + 20a_4 + 35a_4 + \dots \\
 \vdots \\
 \&c. \qquad \qquad \qquad \&c. \qquad \qquad \qquad \&c.
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \\ a_4 \\ \vdots \\ \&c. \end{array}} \right\} = A$$

Si omnes primi, secundi, &c. termini in unaquaque serie unam in summam colligantur, nova oritur series, cujus terminus primus erit æqualis Summæ terminorum omnium, qui primi in singula serie exstant; secundus erit æqualis summæ secundorum, & sic porro; sive (C)

$$(a_1 + a_2 + a_3 + \dots) + (a_1 + 2a_2 + 3a_3 + \dots) + (a_1 + 3a_2 + 6a_3 + \dots) \dots = A.$$

X autem in unaquaque serie numerum terminorum designans, eandem etiam in hac retinet significationem; quantitates a_1, a_2, a_3, \dots semper determinatæ sunt; & A quantitatem quovis casu datam exhibet. Collectis itaque unam in summam tot terminis, quot requiruntur ad efficiendum numerum $= A$, numerus terminorum, ad summam hanc conficiendam necessariorum, dabit valorem rationalem integrum & positivum ipsius radicis x .

§. V.

Quod ad negativas fractasque radices attinet, facile etiam illæ erui possunt. Si enim in æquatione qua-

quadam radix x valore gaudeat negativo (id quod primo jam inspectu apparet), substituendo $x = -y$ æquatio nova oritur, quæ, eodem ac supra jam ostendimus modo, resoluta, dabit valores positivos quantitatis y , h. e. valores negativos ipsius x . Sive, id quod eodem redit, in æquatione data mutantur signa coefficientium omnium, impares dignitates quantitatis x afficientium, & calculo ut antea instituto, radix negativa patebit.

Neque difficilius fractæ eruuntur radices. Observandum autem est fractas in æquatione radices nullas existere, nisi summa potestas quantitatis x coefficiente quodam a gaudeat. Substituto itaque $ax = y$, æquatio data mutatur in aliam, radicibus integris gaudentem. Fiat $y = b$, erit $x = \frac{b}{a}$, & æquationis datæ etiam fracta radix determinata.

§. VI.

Methodum nostram sic generali modo explicatam, restat, ut applicatione ad æquationes determinati ordinis illustremus, atque exemplis numericis confirmemus.

Sit æquatio generalis 3:ti ordinis
 $A_1 x + A_2 x^2 + A_3 x^3 = A_4$, substituendo, secundum

§. 27

§. 2, $A_1 = a_1 + \frac{a^2}{2} + \frac{a_3}{3}$, $A_2 = \frac{a_2}{2} + \frac{a_1}{2}$, $A_3 = \frac{a_1}{6}$, eruitur
 $a_3 = 6A_3$, $a_2 = 2A_2 - 6A_3$, $a_1 = A_1 - A_2 + A_3$, & his valoribus in æquatione (C) §. 4 substitutis, obtrinetur

$$\left. \begin{array}{l} A_1 - A_2 + A_3 \\ + 2A_2 - 6A_3 \\ + 6A_3 \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} A_1 - A_2 + A_3 \\ + 4A_2 - 12A_3 \\ + 18A_3 \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} A_1 - A_2 + A_3 \\ + 6A_2 - 18A_3 \\ + 36A_3 \end{array} \right\}$$

$$\left. \begin{array}{l} + A_1 - A_2 + A_3 \\ + 8A_2 - 24A_3 \\ + 60A_3 \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} A_1 - A_2 + A_3 \\ + 10A_2 - 30A_3 \\ + 90A_3 \end{array} \right\} + \dots = A$$

$$= (A_1 + A_2 + A_3) + (A_1 + 3A_2 + 7A_3) + (A_1 + 5A_2 + 19A_3) +$$

$$(A_1 + 7A_2 + 37A_3) + A_1 + 9A_2 + 61A_3) + \dots$$

Proponatur æquatio 3:ti ordinis completus
 $x^3 - 6x^2 - x + 30 = 0$, erit $A = -30$, $A_1 = -1$, $A_2 = -6$,
 $A_3 = +1$, & hanc ob rem $-30 = -6 - 12 - 12 - 6 + 6 + \dots$;
 sufficiunt autem & 3 & 5 termini ad efficiendum sum-
 mam $= -30$, unde colligitur, unam hujus æqua-
 tionis radicem esse $+3$, alteram $+5$, tertiam au-
 tem negativam esse, e conspectu æquationis pro-
 positæ intelligitur. Hæc ut inveniatur, mutantur,
 ut in § 5 monitum est, signa coefficientium quantita-
 tis x dignitates impares afficientium; unde eruitur
 $30 = 6 + 24 + \dots$ patet itaque esse $x = -2$.

Detur æquatio alia 3:ti ordinis $8x^3 + x^2 - 55x + 42$
 $= 0$ erit $A_1 = -55$, $A_2 = +1$, $A_3 = 8$, $A = -42$,
 atque hinc $-42 = -46 + 4 + \dots$; unde colligitur
 $x = 2$;

$x = 2$; Cum autem æquatio hæcce necessario etiam negativam habeat radicem, fiet

$A_1 = -55$, $A_2 = -1$, $A_3 = 8$ & $A_4 = 42$ atque $42 = -48 - 2 + 92 + \&c.$ ex quo patet esse $x = -3$. E forma denique æquationis datæ $8x^3 + x^2 - 55x + 43 = 0$ elucet reliquam radicem esse fractam; quæ ut pateat

ponatur (sec. § 5) $x = \frac{Z}{8}$ unde æquatio data mutatur in hanc: $Z^3 + Z^2 - 440Z + 2688 = 0$, quæ, eodem ac antea modo calculo instituto dabit $-2688 = -438 - 430 - 416 - 396 - 370 - 338 - 300 \dots$, unde apparet esse $Z = 7$, & $x = \frac{Z}{8} = \frac{7}{8}$

Sit adhuc $x^3 - 8x^2 + 21x - 20 = 0$, eodem ac supra modo eruetur $20 = 14 + 4 + 0 + 2 + \dots$ five $x = 4$, & æquatio data per $x - 4$ divisa, dabit $x^2 - 4x + 5 = 0$ cujus radices $x = 2 \pm \sqrt{-1}$ imaginariæ ambæ sunt. Patet itaque radices imaginarias investigationi realium non esse impedimento.

§. VII.

Plura de his afferre & tempus &, quam nobismet proposuimus servandam, brevitatis ratio vetat. Neque opus: facile enim ex his intelligi potest, quam arcto inter se, doctrina de seriebus arithmetiis & illa de æquationibus Algebraicis, cohæ-

B

reant

reant nexu. Neque in aliud nos spectavimus; difficilior enim evadit hæcce methodus in eo casu, quo major existat æquationis propositæ radix, quam ut ad usum communem in quovis casu, aliis rejectis, possit commendari.

